

P. Kartous, J. Novák, L. Vrtel', "ERBY A VLAJKY MIEST V SLOVENSKEJ REPUBLIKE". VYDAVATEL'STVO OBZOR MINISTERSTVO VNUTRA SR, BRATISLAVA 1991.

Ova je knjiga rezultat petnaestogodišnjeg rada Heraldичke komisije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Slovačke. Zbog velikog zanimanja javnosti za heraldiku, naročito za gradske grbove te zbog nestručne izrade novih grbova i ugrožavanja heraldičke tradicije, utemeljena je 1975. godine Heraldичka komisija. Dvanaest članova Komisije, specijalisti različitih zanimanja (pravnici, povjesničari, arhivisti te po jedan heraldičar, muzeolog i akademski slikar), predložilo je 135 gradskih grbova (*erby*) i zastava (*vľajky*). U katalogu na 270 stranica autori abecednim redom donose imena gradova, njihov grb i zastavu u boji, opis grba blazoniranjem, kratku povijest nastanka grba te datum kada je grb potvrđen.

U uvodnom dijelu, u dva poglavlja na slovačkom i njemačkom jeziku (28 stranica) govori se o postanku i razvoju gradskih grbova u Slovačkoj te o Heraldичkoj komisiji i rezultatima njenog rada. Prema izvorima kojima autori raspolažu, prvi grb podijeljen je Bratislavi grbovnicom kralja Žigmunda 1436. godine, a najstariji povijesni simbol u svom grbu ima Banská Štiavnica s pečata na listini iz 1275. godine. Oba ova grada u grbu imaju topografske motive – gradske utvrde, za razliku od većine povijesnih grbova nastalih u Slovačkoj nakon izumiranja dinastije Arpadovića početkom 14. st., koji za motiv imaju zaštitnike gradova. Komisija se trudila da većina grbova budu takozvani iskazni (govoreći) grbovi koji svojim simbolom ili bojom direktno ukazuju na ime vlasnika grba, npr. Lipian (lipa), Novej Dubnice (dub – hrast), Žarnovice (žarnov – mlinski kamen), Starej Turej (tur – bik), Čiernej nad Tisou (crna boja), Modrého kamena (plava boja), itd.

Prema statutu Heraldичke komisije iz 1975. godine, novi grbovi moraju zadovoljiti ustanovljena pravila. Grad u grbu treba imati jedan karakterističan simbol, jednostavan i jedinstven, mora poštivati heraldička pravila te istovremeno predstavljati umjetničko djelo. Većini tih zahtjeva je udovoljeno.

Knjiga prvenstveno predstavlja katalog gradskih grbova Slovačke, pa je stoga šteta što grbovi, iako su u boji, nisu istovremeno i šrafirani. Posebna vrijednost knjige je što informira, doduše šturo, o modelu sustavnog pristupa rješavanju heraldičke problematike.

Maja Bejdić